

EDITORIAL

Amesura que s'acosten les dates de l'11 de setembre i del 9 de novembre —en què la societat del Principat de Catalunya està convocada a fer, en el primer cas, una altra demostració de força al carrer i, en el segon, un exercici de democràcia—, creix la incomprensió atàvica espanyola envers cap mena de reivindicació, per més lleu i enraonada que sigui, catalana. Fa la sensació que el Govern espanyol i els mitjans de comunicació espanyols no reconeixin la interlocució política del Govern de la Generalitat de Catalunya ni del Parlament, on hi ha realment el fonament democràtic d'un poble. Un poble, el català, que sembla —diuen 'ells'— que no existeix, que no és subjecte polític. Davant d'aquesta argumentació jurídica que 'volen' fer prevaler (com la Constitució espanyola) damunt la realitat majoritàriament percebuda per la societat catalana, s'obre un esvoranc insondable, sense ponts —ni tan sols passarel·les— d'entesa. El gir mental operat en la societat catalana de contemplar, com mai no s'havia contemplat en els tres darrers segles, un canvi d'escenari estatal, de crear un Estat propi en el marc d'Europa, és formidable i fa alguns anys poc previsible. La desconsideració crònica de l'Estat espanyol envers Catalunya (i les Illes Balears i el País Valencià) més enllà del que no fos la generació de riquesa —que pogués, és clar, ser oportunament espoliada— recull els fruits. L'intent de laminació de la nostra cultura i la nostra llengua

no ha cessat mai, cal recordar-ho. Per més que s'entestin els responsables polítics espanyols a ignorar-ho, la història d'Europa dels darrers cent anys ha estat un procés constant de creació de nous estats. I Catalunya sembla haver entrat en aquesta dinàmica. Encara que un estat tingui molts recursos a què recórrer per a actuar —en el marc o, fins i tot, al marge de la llei—, també és cert que no pot controlar un procés un cop aquest ha esdevingut una allau, que un bon dia s'inicia, va prenent força mentre rodola i s'escampa pertot. Amb una mica de perspectiva, es podria dir que la invalidació d'articles bàsics del nou —i ben tímid— Estatut l'any 2010 pel Tribunal Constitucional espanyol ha estat el punt clau del procés, després d'un llarg període de discussió al Parlament de Catalunya, una aprovació molt majoritària per les forces polítiques que hi eren representades, una bona passada de ribot al Congrés espanyol i amb una aprovació per referèndum pels ciutadans de Catalunya.

Que el procés cap a la sobirania de Catalunya sigui imparabla a hores d'ara, és una cosa que no únicament se situa en l'àmbit de les institucions regides d'acord amb el resultat d'unes eleccions democràtiques. La societat, sense pretendre usurpar cap atribució als representants polítics elegits, té un paper cabdal d'acompanyament. D'un acompanyament que subratlli la força d'uns resultats electorals i estigui al cas de marrades innecessàries.

I la societat catalana s'ha articulada de manera natural, d'ençà del segle XIX, al marge d'un Estat espanyol sempre hostil, imposat i ben poc inclinat a permetre res que el pogués arribar a qüestionar. I l'articulació —el canemàs— que ha vertebrat la societat catalana ha estat l'associacionisme. En cada moment històric han sorgit associacions i n'han desaparegudes. Darrere l'ànim de cantar, de representar, de ballar, de tocar, de caminar, d'ajudar, d'organitzar, de celebrar, hi ha sempre la voluntat de col·laborar amb altres persones mogudes per un esperit semblant i d'arrelar-se a un territori concret (població, comarca, veïnat, barri...). Pertànyer a una associació és estimar-se el país, indefectiblement, n'hi hagi consciència o no. I el país necessita interlocutors amb força, que repre-

sentin molts associats i que, d'alguna manera, serveixin per a vehicular inquietuds cap als representants polítics legítims i, d'aquests, al seu torn, cap a les associacions i els seus associats. I això només es pot fer amb entitats de tercer grau que, en contacte amb federacions sectorials concretes, en sàpiguen fer la síntesi i multiplicar la força més enllà fins i tot de la suma estricta de totes elles. A casa nostra, l'associacionisme, de moment, és a l'alçada de les circumstàncies històriques que vivim com a poble: ajuda a prendre consciència, a mobilitzar i a fornir contingut.

En aquest número de Canemàs, el 7, el lector trobarà uns continguts que estem convençuts que seran del seu interès. De primer article Xavier Filella fa una síntesi del discurs cultural i sobre la identitat a Catalunya d'ençà de la recuperació de l'autogovern i el primer govern de Jordi Pujol fins a avui. El sociòleg Gil-Manuel Hernández ens atansa l'evolució i la realitat de l'associacionisme faller i ens dibuixa formes alternatives que de mica en mica apareixen. Àngel Vallverdú i Daniel Vilarrúbias fan una reflexió sobre què es considera patrimoni cultural i tradicional i el paper d'algunes associacions, i plantegen qüestions que molta gent pensa però fins ara no ha gosat formular. La musicòloga Ester G. Llop fa una síntesi acurada i clara sobre el paper que han tingut els goigs en l'articulació de la societat. La també musicòloga Isabel Ferrer ens atansa a la introducció del fenomen del ball en les societats musicals valencianes de la primera meitat del segle xx. Joan Arimany ens atansa al món de l'associacionisme d'arrel religiosa, sovint desconegut. El professor d'història del teatre Francesc Massip ens explica què són els balls parlats. Francesc Marco ens explica l'èxit de les parelles lingüístiques per a acollir immigrants. Finalment, Josep Massot i Montaner ens parla sobre la figura singular i l'activitat ingent de Rafael Patxot en el camp del mecenatge cultural. L'entrevista d'aquest número és amb l'ecòleg marí Joandomènec Ros, president de l'Institut d'Estudis Catalans, que demostra una gran sensibilitat amb el món associatiu i de la cultura popular. A continuació hi ha els apartats habituals de cròniques i ressenyes.